OIKEUSMINISTERIÖ

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeusyksikkö
LsN Heini Färkkilä

22.4.2021

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta sekä Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 42/2021 vp)

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta, jolla pyritään parantamaan tällaisten henkilöiden oikeudellista asemaa sekä tasapuolistamaan alalla toimivien yritysten kilpailumahdollisuuksia. Oikeusministeriö on antanut esityksestä sen valmisteluvaiheessa lausunnon, jossa esitetyt seikat on huomioitu jatkovalmistelussa. Lisäksi oikeusministeriötä on konsultoitu esityksen jatkovalmistelussa.

Esityksen perusteluista käy ilmi, että ehdotetun sääntelyn taustalla on alan yritysten, ulkoministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön kesken solmitut aiesopimukset, joista ensimmäinen solmittiin vuonna 2014. Ongelmana perusteluiden mukaan on ollut aiesopimuksen heikko oikeudellinen velvoittavuus sekä se, että epäkohtiin on ollut mahdollista puuttua yleensä vasta seuraavalla keruukaudella. Perusteluissa todetaankin, että luonnontuotteita ostavien yritysten velvollisuudet olisivat suurelta osin samat kuin nykyisin noudatettavassa aiesopimuksessa, mutta näistä säädettäisiin tarkemmin ja velvoittavammin. Osa ehdotetusta sääntelystä on tämän taustan vuoksi melko yksityiskohtaista. Esityksen myötä aiesopimuksen sisältö muuttuu yleisesti sen soveltamisalaan kuuluvia velvoittavaksi ja esitys merkitsee elinkeinotoiminnan ja sopimusvapauden rajoittamista. Ehdotettu sääntely on merkityksellistä perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvatun elinkeinonvapauden kannalta. Rajoitukset kuitenkin näyttäytyvät täsmällisinä, tarkkarajaisina ja rajoituksille on esitetty hyväksyttävät syyt.

Esityksen 5 §:n 1 momentin mukaan luonnontuotekeruualan toimijan on oltava luotettava. Joka ei ole luotettava, ei voi toimia 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuna luonnontuotekeruualan toimijana. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioisi 8 §:n 1 momentin mukaan, onko luonnontuotekeruualan toimija luotettava. Päätös annettaisiin toimijan pyynnöstä *[asianmukaisemmin: ”hakemuksesta”]* vuodeksi kerrallaan. Perusteluiden mukaan toimija säilyttäisi päätöksen ja esittäisi sen tarvittaessa valvovalle viranomaiselle. Työ- ja elinkeinotoimisto seuraisi 8

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

§:n 2 momentin mukaan 5 ja 7 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttymistä ja antaisi niistä edustustolle tai työsuojeluviranomaisille näiden pyynnöstä lausunnon. Tätä lausuntoa käytetään perusteluiden mukaan esimerkiksi harkittaessa viisumin myöntämistä.

Esityksen valossa jää kuitenkin epäselväksi, millä tavoin valvova viranomainen puuttuisi ja mitkä olisivat seuraamukset tilanteissa, joissa luonnonkeruualan toimija harjoittaa laissa tarkoitettua toimintaa ilman, viranomaisen antamaa päätöstä luotettavuudesta. Lakiehdotuksen rangaistussäännös koskee tiettyjä lain 6 ja 7 §:ssä luonnontuotekeruualan toimijoille säädettyjen velvollisuuksien laiminlyöntejä ja rikkomisia.

Teknisenä yksityiskohtana todettakoon, että rikosnimike tulee kursivoida rikkomussäännöstä koskevassa 10 §:ssä.